

Kui lugemine on lapsele raske

Lapsed õpivad lugema erinevalt. Osa neist vajab selleks rohkem aega ja abi. Vaevaline lugema õppimise algus suurendab riski lugemisraskusteks koolieas. Lugemisraskuse ohutegureid võib aga märgata ning last aidata juba eelkoolieas.

Ohumärgid eelkoolieas

- Laps räägib vähe. Tema laused on lühikesed ja sõnade hääldamisel esineb vigu.
- Lapsel on raske mõista kõnet, mis ei ole otseselt seotud igapäevaste tegevustega.
- Lapse mälu maht on väike: numbrid, tähed, sõnad ja luuletused jäävad raskesti meelde.
- Mäng ja käelised tegevused õnnestuvad paremini kui rääkimine ja tähtede õppimine.
- Nädalapäevade, kuude ja aastaegade järjekorra õppimine on aeganõudev.
- Lapsel on raske orienteeruda ruumis (ees või taga, lähedal või kaugel) ja paberilehel (üleval või all, vasakul või paremal).
- Riietumine ja eneseteenindamine valmistab raskusi (riided on tihti tagurpidi seljas, lukud ja paelad lahti, nõõbid valesti kinni).
- Laps väldib lugemisega seotud tegevusi või viivitab nendega alustamisega.
- Lugemisraskus on sageli pärilik. Sama probleem võis olla emal, isal, õel-vennal või mõnel sugulasel.

Raskused lugema õppimisel ja lugemisel

- Lugema õppimine on aeglane ja vaevaline ning edusammud on sealjuures väikesed.
- Laps veerib veel pikka aega pärast lugema õppimist (I–III klassis), ta eelistab enamasti häälega lugemist ja tema huuled liiguvad ka vaikselt lugedes.
- Lugemisel kaob kergesti järg, laps väsib kiiresti.
- Tähtede õppimine ja häälikutega seostamine on keeruline. Tähekujud ei jää meelde ja sarnased tähed lähevad tihti segi (b ja d, m ja n, a ja e).
- Laps ajab segi sarnased märgid (< ja >, ! ja ?, aga ka noodimärgid jms).
- Häälikute tajumine sõnades on veel 6-7-aastasena keeruline (nt tundub lapsele, et sõnas karu on kolm häälikut: ka-r-u).
- Lapsel on raske riime leida (maja-kaja, kass-tass).
- Laps teeb vigu sõnade kokku lugemisel: lisab, asendab, vahetab või jätab ära tähti ja silpe (sinine asemel sininene, ostis asemel otsis, autodele asemel autole) või teeb vigu häälikupikkuste lugemisel ja kirjutamisel (koolis asemel kolis, saal asemel sall).
- Loetust arusaamine valmistab raskusi ja loetu ununeb kergesti.

Lugemisraskuste väljendumine koolis

- Lapsele on lugemine raske ja vastumeelne.
- Kodutöödele kulub palju aega.
- Võõrkeelte õppimine ei suju hästi.
- Kodus õnnestub lugemine paremini kui koolis.
- Lapse õpimotivatsioon ja enesehinnang langevad.

Kuidas last aidata?

Lugema õppimist ja lugemisostust saab hõlpsasti toetada harjutades ja mängides.

LAPSE LUGEMISOSTUST ARENDAVAD:

- Lauamängude mängimine (nt lugemaõppimise lauamängud „Lugemismängud“ ja „Õpime tundma tähti ja sõnu“, sõnade seletamise ja arvamise mäng „Alias“, sõnade moodustamise mäng „Scrabble“, memoriinid, täringu- ja kaardimängud).
- Rühmitamise ja järjestamise ülesanded.
- Rütmiharjutused, liisusalmid, liigutustega luuletused.

HARJUTA LAPSEGA:

- Kuula ja plaksuta, kui sõnas kostab „i“: SIIL, SOOL, PIIM, VAAL.
- Mis sõna kuuled: E-M-A?
- Mis häälikuga algab sõna ISA?
- Mis häälikuga lõpeb sõna EMA?
- Mis sõnad algavad M-iga?
- Leia järgmine sõna: AutO–OraV–VesI–IlveS.

HARJUTAMISE PÕHIMÕTTED:

- Harjuta lugemist iga päev.
- Kasuta erinevaid lugemisviise: ettelugemine, kooslugemine, korduv lugemine, vaheldumisi lugemine.
- Kaasa lugemise harjutamisse õdesid-vendi, kaaslast, miks mitte ka lemmikloomi, kellele ettelugemine võib lapsele mõjuda rahustavalt ja julgustavalt.
- Märka edusamme ja tunnusta last.
- Anna lapsele heaks lugejaks saamiseks aega.

TOETAV KIRJANDUS VANEMATELE

- „Düsleksiaga laste vanemate toetamine. Juhend vanematele“ (Eesti Lugemisühing)
- „Lugemismängud“ (A. Laamann)
- „Kus mu põial?“ (E. Kalamees, 2012)
- „Mängulisi tegevusi erivajadustega laste arengu toetamiseks“

TÖÖVIHIKUD LAPSELE

- „Lups lugema“ 1.–3. osa (M. Jahu ja A. Hansen)
- „Lugedes ladusalt lugema“ (K. Plado ja K. Sunts, 2019)
- „Õpituba. Eelkooli harjutusvihik“ (A. Amtmann, L. Härm ja R. Vilson, 2017)
- „Õpituba. Lustiga lugema, kribinal kirjutama“ (K. Mäses ja M. Varandi, 2014)
- „Lugedes lugema“ (K. Plado ja K. Sunts, 2014)
- „Õpituba. Häälikust jutuni“ (K. Mäses ja M. Varandi, 2012)
- „Eesti keele õpiabi harjutusi. 1.–4. klass“ (K. Kütimets ja T. Puik, 2012)
- „Kuulates lugema. Lugemisvihik“ (K. Karlep, A. Kontor, 2011)
- „Lugemislust“ (K. Kütimets ja T. Puik, 2011)

ARENDAVAD MÄNGUD VEEBIS

- [Virtuaalne õpikeskkond „Kooliks valmis“](#)
- [Mukimuri mängud](#)
- [Mudila laulud, ülesanded ja mängud](#)
- [Frepy mängulised materjalid](#)
- [Tartu Hiie kooli eesti keele õppematerjalid](#)

LIHTSAD RAAMATUD LUGEMISEKS

- „Dino“ (K. Lempu, 2019)
- „Tommi padi. Mina loen ise“ (J. Rock, 2019)
- „Triinu-Triinu Trika-Trei“ (V. Kuus, 2018)
- „Karu-Aabits“ (H. Mänd, 2016)
- „Lapse aja lugu“ (K. Lempu, 2016)
- „Valmistume kooliks. Aabits“ (P. Kula, 2013)
- „Tammehaldjas Hiie“ (K. Lempu, 2011)

Hea vanem, ära jää oma murega üksi!

NÕU JA ABI PAKUVAD:

- ✓ Sinu lapse lasteaia või kooli logopeed ja eripedagoog.
- ✓ Kohalikud hariduse tugiteenuste keskused Tallinnas, Pärnus, Tartus, Viljandis, Haapsalus ja Kuressaares.
- ✓ Haridus- ja Noorteameti Rajaleidja tugispetsialistid.

www.rajaleidja.ee

Voldik on valminud Haridus- ja Noorteameti, Tallinna Ülikooli ja Eesti Lugemisühingu koostöös.

HARIDUS- JA NOORTEAMET

TALLINNA ÜLIKOOL

